

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB®
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 2026-yil, mart.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI TIZIMLASHTIRILGAN TAHDIDLAR.....	40
Qodirov Tuyg'un Uzoqovich, Nabiyev Bexzod Shavkatovich	
SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYA VA TEKNOLOGIK MODERNIZATSIYANING O'RNI	44
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI BAHOLASHNING USLUBIYOTI VA UNING SOLIQ TIZIMIDA QO'LLANILISHI	49
To'xtabayev Oybek Odilovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR.....	56
Ismailov Bobir Salomovich	
TIJORAT BANKLARI INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI	62
Yangiboyev F.B.	
MINTAQAVIY IQTISODIY SALOHİYATDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	68
Turayev Og'abek Kaxramonovich	
XORIJIY MAMLAKATLARDA TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINI RIVOJLANTIRISH TAJRIBASI.....	75
Yusupova Feruza Yo'ldoshevna	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BOSHQARISHNING INTEGRATSION VA ADAPTIV MODEL.....	83
Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li	
QURILISH TASHKILOTLARI FAOLIYATINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA BAHOLASH	89
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
ICHKI NAZORAT VA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDAGI XAVFLARNI BOSHQARISH	94
Islamova Nargiza Mirzaxidovna	
TURIZMNING MINTAQADA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	104
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSİYALARNI JALB QILISH ORQALI INVESTITSION JOZIBADORLIKNI OSHIRISHNING HOZIRGI KUNDAGI HOLATI TAHLILI	111
Begamov S.X.	
RETHINKING JOB CREATION: ONTOLOGICAL AND EPISTEMOLOGICAL FOUNDATIONS OF MACROECONOMIC EMPLOYMENT ANALYSIS.....	116
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
HUDUDIY TURIZM KLASSTERLARINI SHAKLLANTIRISH VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	125
Ro'zimova Xusnora Mirzobek qizi	
SUG'URTACHILIK VA O'ZBEKISTONDA SUG'URTA SEKTORINING HOLATI.....	129
O'runboyeva Sotima Alisher qizi	
GO'SHT VA GO'SHT MAHSULOTLARINI SANOAT USULIDA QAYTA ISHLASHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI.....	134
Kaydarova Sitara Suranbay qizi	
KORXONALAR QIYMATINI BAHOLASH VA BOZOR BAHOSINI SHAKLLANTIRISH METODOLOGIYASI.....	139
Abduraxmanov Sherzodbek Ravshanovich	
YASHIL IQTISODIYOT: EKOLOGIK BARQARORLIK VA IQTISODIY SAMARADORLIK UYG'UNLIGI.....	145
Jamalidinova Asalxon Saliyevna	
2025-YILDA O'ZBEKISTON UCHUN ENG YAXSHI 10 TA TRANSPORT TEKNOLOGIYALARI VA INNOVATSIYALARI	151
Mamasaliyeva Mukaddas Ibadullayevna, Beketov Timur Kazakbayevich	

MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUVLARI: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TIZIMLAR QIYOSIY TAHLILI	155
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ	163
Хайдарова Ёркиной Аскар кизи	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING FISKAL VA INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI	170
Mamatova Nodira Mirzavaliyevna	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА И УСТОЙЧИВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ФОРМИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ МОДЕЛИ ПЕРЕХОДА ТЕПЛИЧНЫХ ХОЗЯЙСТВ ТАШКЕНТСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ НА СОЛНЕЧНЫЕ СИСТЕМЫ ЭНЕРГОСНАБЖЕНИЯ	178
Срождидинова Зарина Хайриiddиновна, Абдувалиева Зилола Абдуллаевна	
MAMLAKATIMIZDA QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	186
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
RIVOJLANISHDA RAQOBAT EMAS, BALKI HAMKORLIKNING USTUVORLIGI: NAZARIY VA AMALIY TAHLIL	190
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
IJTIMOY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEKANIZMLARI VA "QAMRAB OLINMAGAN O'RTA QATLAM" MUAMMOSI	196
Bafoev Farrux Jo'raqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA EKOLOGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	202
Shanazarova Gulyoraxon Baxtiyarovna	
O'ZBEKISTON STARTAP EKOTIZIMIDA INVESTITSIYA JALB QILISH JARAYONINING INSTITUTSIONAL MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI	208
Xoliqova Xurshidaxon Xayotjon qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA STARTAP EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	214
Usmanov Gafurjon Shavkatovich	
QURILISHDA ISHLAB CHIQARISH VA SIFATNI BOSHQARISH TIZIMLARINING RIVOJLANISHI	220
Buriyev Xakim Toshimovich, Usmanov Ilxom Achilovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION MUHITNI TAKOMILLASHTIRISHNING STRATEGIYALARI	225
Xolov Sherali Axrorboyevich	
2010-2024-YILLARDA O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIKNI INVESTITSIYALASHNING EKONOMETRIK TAHLILI	229
Ashurov Shuhratbek Quadrat o'g'li	
TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING ZAMONAVIY USULLARI	233
Sherbekova Kamola Norbekovna	
AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGI DARAJASI VA UNI BAHOLASHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI	243
Abduvoxidov Akmal Abdulazizovich	
MARKAZIY BANK KURS SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI	249
Saydullayev Nodirbek Narzullaevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH SALOHİYATI VA MUAMMOLARI	258
Raupov Shuxrat Soyibovich	
ЭКОТУРИЗМ В УЗБЕКИСТАНЕ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	264
Абидова Дилфуза Игамбердиевна, Рахматуллаева Зулайхо Хасан кизи	
DIGITAL ECONOMY AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: BUSINESS CHANGE IN THE REGIONS	270
Abdullayev Muzaffar Abdujabbarovich	

QISHLOQ XO'JALIK MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASHDA IOT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	273
Mirzaev Dilshod Artikovich	
ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА	279
Касимова Наргиза Сабитджановна	
YASHIL IQTISODIYOTNING NAZARIY ASOSLARI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	284
Ismoyilova Mahliyo Oybek qizi	
BOSHQARUVDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR (OLIIY TA'LIM MISOLIDA).....	289
Karievva Gulnora Abdullayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV MIJOZLARGA XIZMAT KO'RSATISHNING AMALDAGI HOLATI VA ASOSIY TENDENSIYALARI.....	295
Qurbonov Odilbek Ro'zmatovich	
O'ZBEKISTONDA SPORT FEDERATSIYALARI VA ASSOTSIATSIYALARINI SAMARALI BOSHQARISH TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'LLARI	302
Umed Farmonkulovich Radjabov	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA QARATILGAN IQTISODIY MEKANIZMNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	307
Mullayeva Mexrangiz Axtam qizi	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	313
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Muradova Nazira Raximjanovna	
RAQAMLI MARKETING VA ONLAYN PLATFORMALAR ORQALI EKOTURISTIK MAJMUALARNI OMMALASHTIRISH TRENDI	318
Xolmatova Parvina Asliddin qizi	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGI STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI VA ULARNI YECHIMLAR	323
Normurzayev Umid Xolmurzayevich	
РАЗВИТИЕ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА КАК ФАКТОР РЕГИОНАЛЬНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	327
Бахтиёрров Худайберган Хамдам угли	
MAHALLIY BUDJETLARDA TRANSFERTLARGA QARAMLIK DARAJASINI BAHOLASH (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	335
Xudoyqulov Hamidjon Abdullayevich	
QORAQALPOG'ISTON QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI.....	342
Tajibaev Berdax Asqarbay uli	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	347
Ashurova Maftuna Ortiq qizi	
STRATEGIC DIRECTIONS FOR INCREASING CAPITAL EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS: DIGITALIZATION AND RISK MANAGEMENT INTEGRATION	352
Sadullaeva Mokhinur Aziz kizi	
TECHNOLOGY MANAGEMENT AND SME INTERNATIONALIZATION: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW	358
Abduxafizova Madinabonu Mirabbos qizi	
TA'LIM SIFATINI BAHOLASH MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI.....	363
Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	
SMART UNIVERSITET KONSEPSIYASI ASOSIDA REYTING VA RAQOBATBARDOSHLIKNI INTEGRAL BOSHQARISH	371
Xudoyqulov Husen Ahadovich	

BUXGALTERIYA HISOBINING MILLIY VA XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY HISOBOT 1-SHAKLINING QIYOSIY TAHLILI	379
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
SUG'URTA BOZORINING RAQAMLI RIVOJLANISHIDA NAZARIY QARASHLAR	384
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA INNOVATSION LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	389
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
MAHALLIY BUDJETLAR DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	397
P.SH.Usmonov	
СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДОВ ИНВЕСТИЦИОННОГО АНАЛИЗА ДЛЯ ОЦЕНКИ ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ	401
Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
KORXONA VA TASHKILOTLARDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISHDA KORPORATIV MADANIYAT, AXLOQIY-RUHIY VA MA'NAVIY MUHITNING O'RNI	407
Suyunov Dilmurod Xolmurodovich, Qodirov Tuyg'un Uzoqovich	
ELEKTRON PULLARNING MOHIYATI VA ULARNING MILLIY TO'LOV TIZIMIDAGI ROLI	416
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA UY XO'JALIKLARINING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KENGAYTIRISH	423
Eshbaeva Shahnoza Faxriddinovna	
APPLICATION OF EXTREME MODELS IN ASSESSING THE ECONOMIC POTENTIAL OF AN ENTERPRISE	428
Musayeva Shoira Azimovna	
SOLIQ MA'MURCHILIGIDA XORIJIY Tajriba Hamda Uni O'zbekistonda QO'LLASH SAMARADORLIGI	435
Bozorova Ozoda Raximovna	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATI IMIJINI OSHIRISHDAGI MUAMMOLARNI HAL ETISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI: QIYOSIY TAHLIL	439
Bekmurodov Navruz Ergashevich	
TA'LIM XIZMATLARI SOHASIDA YARATILGAN YALPI QO'SHILGAN QIYMAT DINAMIKASI VA UNI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	449
O'rinov Komiljon Kozimovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHNING MINTAQAVIY OMILLARI	453
Salomat Norova	
QURILISH MATERIALLARI BOZORI VA UNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	459
Usubjonov Zaxriddin Vasiliddin o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKSPORT OPERATSIYALARINI SUG'URTA QILISHNI RIVOJLANTIRISH	465
Xalikov R. B.	
BIZNES JARAYONLAR AUTSORSINGINI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI TAHLILI	472
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
DAVLAT MOLIVAVIY BOSHQARUVI SAMARADORLIGINING IJTIMOY ADOLATGA TA'SIRINING PEFA VA CEQ METODOLOGIYALARI ORQALI TAHLILI	477
Zokirjonov Muhammadsodiq Ravshanbek o'g'li	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL QILISHNING XORIJ TAJRIBASI	485
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
MINTAQADA IJTIMOY HIMOYA TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH	491
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANISHDA EKOLOGIK INNOVATSIYALARNI QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI	495
Ismatov Sharofiddin Asatulloevich	

THE ESSENCE OF THE OPTIMAL COST STRATEGY	500
Sodiqov Mirakhror Abbos ugli	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TOG'-KURORT ZONALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY JIHATLARI (CHORVOQ ERKIN TURISTIK ZONASI MISOLIDA)	504
Shomurodova Shahnoza G'ayratovna	
ICHKI AUDIT SIFATI VA SAMARADORLIGI TUSHUNCHALARINING IQTISODIY MAZMUNI HAMDA ULARNING O'ZARO BOG'LIQLIGI	509
Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARI FAOLIYATINI SOLIQQA TORTISH VA UNI HISOBINI YURITISH	517
Abdullayev Abdurauf	
TIJORAT BANKLARINING RISKLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	522
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
TIJORAT BANKLARIDA KORRUPTSIYAVIY-KOMPLAENS MUAMMOLARI: TAHLIL VA YECHIMLAR	527
Yunusov Baxtiyor Shavkatovich	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHNING SIFAT NAZORATINI HAMDA TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	532
Meliyev X.T.	
ОЦЕНКА КАЧЕСТВА СЕРВИСА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ОПРОСА	541
Усманова Азиза Баходировна	
RAQAMLI BANK XIZMATLARI ORQALI MOLIVAVIY INKLYUZIVLIKNI KENGAYTIRISH	545
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi	
QURILISH KORXONALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING AHAMIYATI	550
Egamon Raxmatillo Mirolimovich, Bobobekov Davron Gafurovich	
FINANCIAL MARKET PARTICIPANTS: A CLASSIFICATION BY ROLE AND RESPONSIBILITY	553
Khotamkulova Madina	
ФОРМИРОВАНИЕ «ТУРИСТИЧЕСКОЙ МАХАЛЛИ» КАК ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ В СФЕРЕ ГОСТЕВЫХ ДОМОВ УЗБЕКИСТАНА	559
Иргашева Нигина Салохиддиновна	
BANKLARDA KREDIT GAROVI BILAN ISHLASHNING XORIJ ILG'OR TAJRIBASI VA UNDAN O'ZBEKISTON BANKLARI AMALIYOTIDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	567
Sh. Saidov	
MILLIY UGLEROD SAVDOSI TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI	573
Islamov Shoxzod Shuxrat o'g'li	
THE NECESSITY OF CREATING A BUSINESS ENVIRONMENT AND ITS ROLE AND SIGNIFICANCE IN THE NATIONAL ECONOMY	582
Amanov Davron Ravshan ugli	
SUV RESURLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI	588
Saidov Muhammadali Hakimovich, Mahammatov Hoshim, Esanbekov Diyorbek	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА БАНКОВ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО И ПРИНЦИПАМИ ESG	595
Насирдинов Шарифджон Изатуллоевич	
ОЦЕНКА ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭЛЕКТРОБУСА	600
Мухитдинов Акмал Анварович, Касимов Омил Камалович, Саидов Азамат Илхом угли	
XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA DUKKAKLI DON MAHSULOTLARINI YETISHTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI (HINDISTON TAJRIBASI MISOLIDA)	608
Mirsayd Xudaybergenov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLINING FAROVONLIGI VA DAROMAD MANBALARINI STATISTIK TAHLILI	612
Mamatkulov Baxtiyor Xalmuradovich	

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	618
Muxamedjanova Maxfuza Baxodir qizi	
MOLIYAVIY AKTIVLARINING IQTISODIY MOHIYATI, MAZMUNI HAMDA KLASSIFIKATSIYASI.....	627
Odiljonova Oybachin Fayzullo qizi	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ORQALI MAMLAKATIMIZ LOYIHALARINI AMALGA OSHIRISH TARTIBI TAHLILI.....	631
Rasulova Dilduza Valiyevna	
HUDUDNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA IQTISODIY SALOHİYATNING O'RNI	636
Avazbek Xalbekov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SABZAVOTCHILIK TARMOG'INING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	642
Sobir Xasanov	
IMPACT OF REGIONAL INFRASTRUCTURE AND NATURAL RESOURCE UTILIZATION ON THE DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL TOURISM (A DISTRICT-LEVEL ANALYSIS OF THE SAMARKAND REGION, UZBEKISTAN)	650
Toyirova Shohista Bobobekovna	
INNOVATION IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OMILLARI	657
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
BOZOR BEQARORLIGI SHAROITIDA BANK OBRO'SINI STRATEGIK RESURS SIFATIDA BARQARORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	661
Yuldasheva Kamola Qosimjonovna, Ziyaeva Muhtasar Mansurdjanovna	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT PENSIYA TIZIMINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	667
Pardayev Farrux Muzaffarovich	
RAQAMLI TRANSFORMASIYA SHAROITIDA MENEJERLARNING RAQAMLI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH.....	671
Sharipova Zulfiya Shokirjonovna	
FUQAROLAR ISHTIROKIGA ASOSLANGAN TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISH TIZIMI VA UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	677
Shukurova Parizod, Soatova Nodira Boboxonovna	
O'ZBEKISTON QISHLOQ HUDUDLARINING BARQAROR RIVOJLANISH YO'NALISHLARIDA QISHLOQ TURIZMI VA EKOTURIZM – ASOSIY USTUVOR YO'NALISHLARI	682
Abduraxmanova Aqida Fayzulla qizi	
KORXONALARDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI TA'MINLASHDA BUXGALTERIYA HISOBINING ROLI.....	691
Alimbay Shamshetov	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARINING MOLIYAVIY MEXANIZMLARI	694
Saule Ibragimova	
ANALYSIS OF THE STATE OF ELECTRICITY GENERATION BY WIND POWER PLANTS.....	698
Saidov Mash'al Samadovich	
TRANSFORMING TOURISM EDUCATION IN UZBEKISTAN: AN INSTITUTIONAL ANALYSIS OF PERSONNEL TRAINING SYSTEMS.....	706
Abdullakhujaev Abdukodirkhuja, Ochilova Hilola Farmonovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	713
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
MAHALLIY BOSHQARUVDA YETAKCHILIK KONSEPSIYASI ORQALI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI OSHIRISH (FARG'ONA VILOYATI MISOLIDA)	718
Siddikov Abdusalom Abdumalikovich	

NEW ECONOMIC PHENOMENA: FINANCING CONSUMPTION AND SAVINGS IN THE TRANSITION TO AN EXPECTATION ECONOMY	724
Isomov Bekmurod Sayfiddinovich	
XIZMAT KO'TSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK YO'NALISHIDA INSTITUTSIONAL O'ZGARISHLARNI AMALGA OSHIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI	730
Sh.A.Sultonov	
MINTAQALARNING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLARI VA ULARNING IJTIMOİY-IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	737
Qobilov Anvar Eshpo'latovich	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH	741
Madraimova Marxamat Raximberganovna	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНА	748
Усманова Зумрад Исламовна	
TITLE: PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A MECHANISM FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE TOURISM SECTOR IN UZBEKISTAN	753
Suxrobbek M. Salayev	
XORAZM VILOYATI TASHQI IQTISODIY FAOLIYATIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH VA UNI OPTIMALLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	761
Urunov Farrux Shanazarovich	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT AUDITI TIZIMINING STRATEGIK TRANSFORMATSIYASI: INSTITUTSIONAL ISLOHOTLAR VA RAQAMLI MONITORINGNING STRATEGIK AHAMIYATI	765
Turabov Baxodir To'xtamishovich	
TURIZM SOHASIDA BANDLIKNING 2025-2030-YILLARDAGI PROGNOZ PARAMETRLARI	770
N.I. Shermamatova	
BO'SH TURGAN DAVLAT KO'CHMAS MULK OBYEKTLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATLI JIHATLARI (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	776
Sanjarov Zuxriddin Dilshod o'g'li, Astonaqulov Muzaffar Muxsin o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING RESURS BAZASI BARQARORLIGINI TAVSIFLOVCHI KO'RSATKICHLAR	781
Bolibekov Shahboz Baxodir o'g'li	
MOLIYA-KREDIT JARAYONLARI: INVESTITSION FAOLLIKNI TA'MINLASH MEKANIZMI SIFATIDA	787
Madaminov In'omjon Ozodovich	
YASHIL IQTISODIYOTDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MEKANIZMLARI	792
Karimov Islombek Bekpo'lat o'g'li	
OLIY TA'LIMDA ILMIY TADQIQOTLAR VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASI SAMARADORLIGI	798
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
XUSUSIY MAKTABLARNING BOSHQARUV TIZIMINI QAROR QABUL TIZIMLARI VA O'RGANUVCHI ANALITIKASI YORDAMIDA YANGILASHNING YO'LLARI	802
Esanova Shohida	
MOLIYA BOZORIDA TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	812
Abduraxmanova Matluba Maxamadaminovna	
KORXONALARDA KREDITOR QARZDORLIKNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	819
Mirzaev Ozod Furkatovich	
ЛЕКСИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ КАК КЛЮЧЕВОЙ КОМПОНЕНТ ПРОДУКТИВНОЙ ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ	824
Киличева Феруза Бешимовна	
MODERN MECHANISMS FOR MONITORING REGIONAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF DIGITAL ECONOMY	828
Karimova Shirin Zokhid qizi	

АЛЬТЕРНАТИВНЫЕ МЕТОДЫ КРЕДИТНОГО СКОРИНГА ДЛЯ НАСЕЛЕНИЯ БЕЗ БАНКОВСКОЙ ИСТОРИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	833
Шухратова Мадинабону Икром кизи	
SHAHAR EKOLOGIYASI: SHAHAR EKOTIZIMLARI VA BARQAROR RIVOJLANISH	841
Erkiniva Mukarram Olimjon qizi	
CHAKANA SAVDO XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI KORXONALARDA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	845
Abdug'aniyev Oybek Akmaljon o'g'li	
KUZATUV KENGASHI XUSUSIYATLARINING KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA TA'SIRI: NAZARIY VA KONSEPTUAL YONDASHUV.....	850
Jumayeva Go'zal Sherxon qizi	
EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH NATIJALARI NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI FAOLIYATINI BOSHQARISHDA MUHIM AMALIY AHAMIYAT.....	854
Sattorov Firdavs Ziyodullayevich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA TIJORAT BANKLARINING O'RNI.....	858
Abduholikov Kamoldin Mahammadjonovich	
SANOAT KORXONALARINING HUDUDLAR KESIMIDAGI RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI STATISTIK TAHLIL QILISH.....	862
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA XIZMATLAR EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHNING EKOLOGIK JIHATLARI.....	867
Qodirjonov Adxamjon Muxtorjon o'g'li	
INKLYUZIV TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISHNING XALQARO MODELLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	872
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
SANOAT KORXONALARIDA "YASHIL" TRANSFORMATSIYA JARAYONINING XUSUSIYATLARI.....	877
Ismatulloeva Madinabonu Fozil qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATI MAHSULOTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	884
Kadirova L.G.	
MAIN DIRECTIONS FOR DEVELOPING SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN THE REGION	887
Nasretdinova Farangis Odilovna	
THE IMPORTANCE OF MARKETING COMMUNICATIONS IN THE SERVICES SECTOR	895
Mamatkulova Shoirra Djalolovna	
AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH — ICHKI TALABNI RAG'BATLANTIRISH VA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH OMILI.....	900
Mustafojev G'olib Sultonmurodovich, Abruyev Abdumalik Oynazarovich	

AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH — ICHKI TALABNI RAG‘BATLANTIRISH VA KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISH OMILI

Mustafojev G‘olib Sultonmurodovich

O‘zbekiston xalqaro islomshunoslik akademiyasi

v.v.b professori, iqtisodiyot fanlari doktori

email: gmustafojev@gmail.com

Abruyev Abdumalik Oynazarovich

“Ipak Yo‘li” turizm va madaniy meros

xalqaro universiteti mustaqil tadqiqotchisi

email: abruevabdumalik@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada aholi daromadlarini oshirishning milliy iqtisodiyot rivojlanishi, ichki talabni rag‘batlantirish va kambag‘allikni qisqartirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqotda aholi daromadlarining shakllanish manbalari, ularning iqtisodiy o‘sinh, bandlik darajasi va ichki bozor rivojlanishiga ta’siri ilmiy jihatdan o‘rganilgan. Shuningdek, mamlakatda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar, tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash, yangi ish o‘rinlari yaratish va ijtimoiy himoya mexanizmlarining aholi daromadlarini oshirishdagi roli tahlil etilgan. O‘zbekistonda aholi daromadlari dinamikasi va mehnat resurslari o‘sishi asosida iqtisodiy faollikning kengayishi ko‘rsatib berilgan. Tadqiqot natijasida aholi daromadlarini oshirish orqali ichki bozor talabini kuchaytirish, ishlab chiqarishni rag‘batlantirish va barqaror iqtisodiy o‘sinhni ta’minlash bo‘yicha ilmiy xulosa va takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: aholi daromadlari, ichki talab, iqtisodiy o‘sinh, kambag‘allikni qisqartirish, mehnat resurslari, tadbirkorlik, ijtimoiy himoya, bandlik, milliy iqtisodiyot, bozor iqtisodiyoti.

Abstract. This article analyzes the importance of increasing household incomes in the development of the national economy, stimulation of domestic demand, and reduction of poverty. The study scientifically examines the sources of income formation of the population and their impact on economic growth, employment levels, and the development of the domestic market. It also analyzes the role of ongoing economic reforms, support for entrepreneurship, job creation, and social protection mechanisms in increasing household incomes. Based on the dynamics of household incomes and the growth of labor resources in Uzbekistan, the expansion of economic activity is demonstrated. As a result of the research, scientific conclusions and recommendations have been developed to strengthen domestic market demand, stimulate production, and ensure sustainable economic growth through increasing household incomes.

Key words: household income, domestic demand, economic growth, poverty reduction, labor resources, entrepreneurship, social protection, employment, national economy, market economy.

Аннотация. В данной статье анализируется значение повышения доходов населения для развития национальной экономики, стимулирования внутреннего спроса и сокращения бедности. В исследовании научно изучаются источники формирования доходов населения, их влияние на экономический рост, уровень занятости и развитие внутреннего рынка. Также анализируется роль проводимых в стране экономических реформ, поддержки предпринимательства, создания новых рабочих мест и механизмов социальной защиты в повышении доходов населения. Показана динамика доходов населения в Узбекистане и расширение экономической активности на основе роста трудовых ресурсов. В результате исследования разработаны научные выводы и предложения по укреплению спроса на внутреннем рынке, стимулированию производства и обеспечению устойчивого экономического роста за счет повышения доходов населения.

Ключевые слова: доходы населения, внутренний спрос, экономический рост, сокращение бедности, трудовые ресурсы, предпринимательство, социальная защита, занятость, национальная экономика, рыночная экономика.

KIRISH

Aholi daromadlari — mamlakatning iqtisodiy rivojlanishi, turmush darajasi va ijtimoiy barqarorligini baholashda muhim indikator bo'lib, makroiqtisodiy jarayonlarning barqarorligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Daromadlarning hajmi va ichki tarkibi iste'mol darajasi, jamg'arma qilish imkoniyatlari va investisiyalarga moyillik kabi mikroiktisodiy xulq-atvorlarga tahdid yoki rag'bat sifatida aks etadi hamda umumiy biznes faolligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan siyosiy chora-tadbirlar: soliq imtiyozlari, maqsadli ijtimoiy yordamlar, bandlikni rag'batlantirish dasturlari, tadbirkorlik infratuzilmasini rivojlantirish va daromad manbalarini diversifikatsiya qilish orqali aholining moliyaviy salomatligini yaxshilashga xizmat qiladi. Shuningdek, raqamli iqtisodiyotning tezkor rivoji, yangi kasb turlari va moslashuvchan bandlik shakllarining paydo bo'lishi daromad mexanizmlarining tuzilmasini tubdan o'zgartirmoqda. Shu sababli aholi daromadlarining shakllanish mexanizmi, tarkibiy tarkibi va rivojlanish dinamikasini ilmiy uslubda chuqur tahlil qilish iqtisodiy siyosatni takomillashtirish, ijtimoiy himoya tizimini optimallashtirish va barqaror o'sish modelini ishlab chiqish uchun katta amaliy ahamiyatga ega.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Aholi daromadlarini oshirish va kambag'allikni qisqartirishga oid ko'plab adabiyotlar tahlil qilingan. Xususan, portugaliyalik tadqiqotchi C.Sage'ning "Population and income"[1] nomli izlanishida aholi daromadini oshirish tufayli dunyo bo'ylab qashshoqlikning sezilarli darajada qisqarish mumkinligi hamda aholi daromadi aholi soning o'sishi, daromadning o'sishi va iste'mol dinamikasiga bevosita bog'liqligi ta'kidlangan. Biroq, M.Brueckner va X.Shvandt tomonidan yozilgan "Income and Population Growth"[2] nomli maqolada milliy daromadga ekzogen bo'lgan va texnologik o'zgarishlar ta'sirini aholining o'sishiga ta'sirini yoritib berishgan. "...hisob-kitoblar shuni ko'rsatadiki, 10 yillik davrda aholi jon boshiga YAIM o'sishining 1 foizga oshishi mamlakatlar aholisining o'sishini taxminan 0,1 foizga oshiradi." [2]. Shu bilan birga M.J.Farland, T.D.Hill va J.K.Montez'larning "Income Inequality and Population Health: Examining the Role of Social Policy"[3] nomli maqolasi daromadlar tengsizligi va umr ko'rish davomiyligi o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganishga bag'ishlangan.

O'zbekistonlik olimlar — M.Abdullayevning "Ijtimoiy iqtisodiyot asoslari"[4] va N.Maxmudovning "Iqtisodiyot nazariyasi"[5] nomli darsliklarda daromadlar shakllanishining makroiqtisodiy omillarini tahlil qilinib, aholi daromadlarining asosiy manbalari sifatida mehnat faoliyati, tadbirkorlik daromadlari, ijtimoiy to'lovlar va mulkiy daromadlar ustuvorligini ta'kidlangan. Ularning fikricha, iqtisodiyotning tarkibiy modernizatsiyasi, xususi sektorning kengayishi va ijtimoiy siyosatning takomillashuvi daromadlarning barqaror o'sishiga zamin yaratadi.

X.S.So'fiyeva "Aholi daromadlari va ularning shakllanish manbalari"[6] nomli maqolada aholi daromadlari va ularning shakllanish manbalari o'rganilgan. Mahsuldor mehnat faoliyati, tadbirkorlikdan olinadigan tushumlar, ijtimoiy to'lovlar, mulkiy daromadlar va xalqaro transfertlar aholi daromadlari tizimining asosiy elementlari sifatida tahlil qilingan. Shu bilan birga, F.Qodirovning "Aholi pul daromadlari va hududiy iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari o'rtasidagi ekonometrik tahlil"[7] nomli maqolasida aholining pul daromadlari va hududiy iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik ekonometrik usullar yordamida tahlil qilingan. Olim so'nggi yillarda O'zbekistonda hududiy iqtisodiy siyosatni takomillashtirish va aholi turmush darajasini oshirishga alohida e'tibor qaratilayotgan sharoitda, aholi daromadlarining o'sishi bilan investisiyalar hajmi, bandlik darajasi, yalpi hududiy mahsulot hajmi hamda chakana savdo aylanmasi kabi ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlashga harakat qilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda aholi daromadlarining shakllanishi va ularning ichki talab hamda iqtisodiy o'sishga ta'sirini o'rganishda ilmiy tadqiqotning bir qator usullaridan foydalanildi. Jumladan, iqtisodiy tahlil, taqqoslash, statistik tahlil va umumashtirish usullari qo'llanildi. Tadqiqot jarayonida O'zbekiston Respublikasida aholi daromadlari va mehnat resurslari dinamikasiga oid rasmiy statistik ma'lumotlar tahlil qilinib, ularning o'zaro bog'liqligi aniqlandi. Shuningdek, ilmiy adabiyotlar va mavjud nazariy qarashlar o'rganilib, aholi daromadlarini oshirishning iqtisodiy mexanizmlari hamda ularning ichki bozor talabini rag'batlantirish va kambag'allikni qisqartirishdagi ahamiyati kompleks yondashuv asosida baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Daromadlar bozor iqtisodiyotida barcha subyektlarni — tadbirkorni (ish beruvchi), yollanma ishchini hamda davlat institutlarini harakatga keltiruvchi, ularni bozor qonunlari va talablariga muvofiq ish yuritishga undovchi muhim iqtisodiy vosita hisoblanadi. Bozor munosabatlari va tovar-pul aylanmasi hukmron bo'lgan sharoitda har bir ishtirokchi asosan daromad (foyda) olish maqsadida faoliyat yuritadi. Shu nuqtai nazardan, daromadning

bozor ishtirokchilari manfaatlariga ta'sir ko'rsatish qudrati, mehnatga layoqatli har bir shaxsning moddiy rag'batini oshirish imkoniyati mamlakat taraqqiyotida hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'ladi. Daromaddan to'g'ri va samarali foydalanish orqali jamiyat a'zolari sifatli, yuqori natijali mehnatga undab boriladi. Natijada mamlakat iqtisodiy o'sishning yuqori bosqichlariga erishib, rivojlangan davlatlar qatorida munosib o'rin egallashi mumkin.

Yangi O'zbekistonda olib borilayotgan islohotlar natijasida mehnat resurslarida ham o'sish tendensiyasi kuzatildi(1-jadval).

1-jadval ma'lumotlaridan ko'rish mumkinki 2025-yil 2020-yilga nisbatan 7 % ga o'sish kuzatildi. Shu sababli, aholining o'sish tendensiyalariga mos keladi. Bu esa aholini daromad bilan taminlash uchun talabni kuchaytiradi.

Shu nuqtai nazarga muvofiq, daromad vositasida mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy yuksalishida muhim o'rin tutadigan bir necha muammolarni yechishda unumli foydalanish kerak:

- taqsimotda ijtimoiy adolat tamoyillarini qaror toptirish;
- tovarlar va xizmatlar hajmini ko'paytirish;
- tovarlar va xizmatlar sifatini oshirish;
- mehnat va boshqa resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish;
- aholi turmush farovonligini yuksaltirish (1-jadval).

1-jadval. 2020-2025-yillarda O'zbekiston Respublikasida mehnat resurslari sonining o'sish dinamikasi(ming kishi)[8]

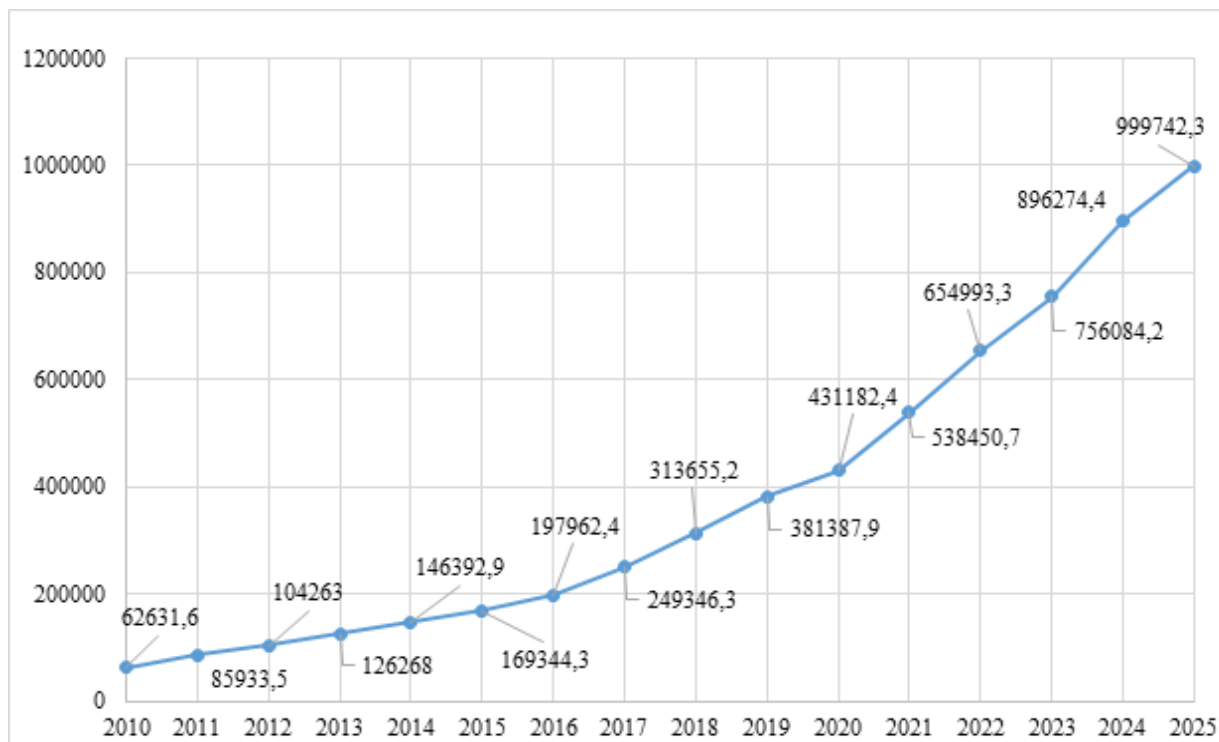
№	Yillar	O'zbekiston Respublikasi		
		Jami	shundan: qishloq	
			soni	Ulushi %
1	2020	19158,2	8686,5	45,3
2	2021	19334,9	9082,3	46,9
3	2022	19517,5	9123,4	46,7
4	2023	19739,6	9213,8	46,6
5	2024	20085,2	9347,1	46,5
6	2025	20465,3	9416,2	46,1

Ana shulardan kelib chiqqan holda, davlatimiz rahbari Shavkat Miromonovich Mirziyoyev boshchiligidagi Yangi O'zbekistonda mujassamlangan mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish va ushbu ulkan salohiyatning milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi rolini yanada ko'tarishning eng muhim vositasi bo'lgan daromad, uni shakllantirish va taqsimlash bilan bog'liq nazariy va amaliy masalalarni chuqur va har tomonlama rivojlantirishga qaratilmoqda. Ushbu muhim masalada ilmiy yondoshuvning bosh g'oyasi va mohiyati shundan iboratki, erkin bozor iqtisodiyoti sharoitida daromad vositasida jamiyatda adolat tarozisi o'rnatilishi va bu tarozining bir pallasida mehnat, uning sifati va miqdori, ikkinchi pallasida esa albatta unga ekvivalent sifatida evaziga olinadigan daromad (foyda, ish haqi va boshqa daromad turlari) yotishi kerak. Adolat tarozisi to'g'ri o'rnatilgan jamiyatda mehnatga layoqatli har bir kishi ijtimoiy ishlab chiqarishda faol ishtirok etadi, sifatli va astoydil mehnati bilan tovarlar va xizmatlar mo'l-ko'lligi, ya'ni yalpi milliy mahsulotni ko'paytirishga o'zining munosib hissasini qo'shadi, yaxshi daromad topib, o'z turmush farovonligini oshiradi va, ayni paytda, boshqalarning ham turmush darajasini oshirishga ko'maklashadi. Aksincha, adolat tarozisi buzilgan jamiyatda, ishlab chiqarish jarayoni ishtirokchilarining mehnat va uning pirovard natijalariga munosabat salbiy bo'ladi, sifatli va natijali mehnatga moddiy qiziqish past bo'ladi, mamlakat milliy iqtisodiyotining jahon xo'jaligidagi mavqei ko'tarilmaydi. Bozor iqtisodiyoti sharoitida xo'jalik subyektlari iqtisodiy jihatdan to'la mustaqil bo'lib, bozor talablariga tayangan holda nimani, qancha, kim uchun va qanday ishlab chiqarish kerak degan murakkab savollarga o'zlari mustaqil javob izlab topadilar, ishlab chiqarish jarayonini tashkil etish, resurslarni jalb etish, ulardan foydalanish, daromadlarni shakllantirish, ularni taqsimlash va boshqa muhim hamda korxona faoliyati uchun hal qiluvchi ahamiyatga bo'lgan sohalarida mustaqil qaror qabul qiladilar. Bunday tartib, bir tomondan, xo'jalik subyektlarining faoliyat natijalaridan yuqori manfaatdorligini, olingan daromadni o'zlashtirish va foyda olish imkoniyatlarini ta'minlasa, ikkinchi tomondan, ularning mustaqil tarzda qabul qilingan barcha qarorlari uchun mas'uliyatini, aniqrog'i to'la moddiy javobgarligini taqozo etadi.

1-rasm ma'lumotlaridan ko'rish mumkinki aholi daromadlari hajmi 2025-yilning o'zidayoq 2020-yilga nisbatan 2,3 martaga oshgan. Bu davlat rahbari olib borayotgan islohotlarning samarasi deyish mumkin. Bu tendensiya tezkorlik bilan o'sib borayotganligini ko'rsatadi.

Aholi daromadlarini oshirish masalasi iqtisodiy siyosatning eng muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Daromadlar o'sishi nafaqat ijtimoiy farovonlikni ta'minlaydi, balki ichki bozorda talabni rag'batlantirish orqali ishlab chiqarishni kengaytirishga xizmat qiladi. Iqtisodiy taraqqiyotning barqarorligi va uzluksizligi ko'p jihatdan aholi daromadlari darajasiga bog'liq bo'lib, xarid qobiliyatining oshishi orqali iqtisodiyotning aylanish tezligi tezlashadi, yangi ish o'rinlari yaratiladi va milliy iqtisodiyotning ichki resurslarga tayanish imkoniyatlari kengayadi (1-rasm).

1-rasm. O'zbekiston Respublikasida aholi umumiy daromadlari hajmi mlrd so'm[9]

Daromadlar va ichki talab o'rtasidagi bog'liqlikda, aholi daromadlari o'sishi xarid qobiliyatini oshirishi, bu esa tovar va xizmatlarga talabni kuchaytirishi ko'rsatadi. Talabning o'sishi ishlab chiqarish korxonalari uchun yangi imkoniyatlar yaratadi: ishlab chiqarish hajmi oshadi, yangi texnologiyalar joriy etiladi va raqobatbardoshlik kuchayadi. Shu bilan birga, ichki talabning barqarorligi iqtisodiy xavflarga nisbatan iqtisodiyotning chidamliligini oshiradi.

Shu sababli, daromadlarni oshirishning asosiy yo'nalishlari ish haqi siyosati, kichik biznes va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash, ijtimoiy himoya va soliq yukini optimallashtirishdan iborat. Ish haqini adolatli belgilash va mehnat unumdorligiga mos ravishda oshirish aholi daromadlarini ko'paytirishning eng samarali yo'li hisoblanadi. Kichik biznes va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash orqali aholi daromad manbalari kengayadi, yangi ish o'rinlari yaratiladi va iqtisodiy faollik oshadi. Ijtimoiy himoya tizimi esa aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlash orqali umumiy talabni barqaror saqlashga xizmat qiladi. Soliq siyosatidagi imtiyozlar va optimallashtirish choralari aholi qo'lidagi mablag'larni ko'paytirib, ichki bozorda talabni rag'batlantiradi.

Daromadlar o'sishining iqtisodiy ta'siri keng qamrovlidir. Shu nuqtai nazardan ichki bozorda talabning o'sishi milliy ishlab chiqarishni rag'batlantiradi, ishlab chiqarish hajmining oshishi yangi texnologiyalarni joriy etishga va raqobatbardoshlikni kuchaytirishga olib keladi. Daromadlar o'sishi orqali talab va taklif muvozanati ta'minlanadi, iqtisodiy o'sish sur'atlari barqarorlashadi va mamlakatning umumiy raqobatbardoshligi oshadi. Shu bilan birga, ichki talabning kuchayishi tashqi iqtisodiy xavflarga nisbatan iqtisodiyotning barqarorligini ta'minlaydi.

Aholi daromadlarini oshirish nafaqat ijtimoiy farovonlikni ta'minlaydi, balki ichki bozorni kengaytirish va iqtisodiy o'sishni barqarorlashtirishning asosiy omili sifatida strategik ahamiyatga ega. Bu jarayon orqali mamlakat iqtisodiyoti ichki resurslarga tayanadi, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalari rivojlanadi, aholi turmush darajasi yaxshilanadi. Shu bois, daromadlarni oshirish siyosati samarali amalga oshirilishi milliy iqtisodiyotning uzoq muddatli barqarorligiga xizmat qiladi.

Demak, ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyoti sharoitida davlat jamiyat uchun o'ta muhim bo'lgan va bozor iqtisodiyotining boshqa sub'yektlari bajara olmaydigan qator ijtimoiy-iqtisodiy funksiyalarni o'z zimmasiga oladi.

Bu funksiyalarni amalga oshirish katta sarf-xarajatlar bilan bog'liq bo'lib, ular yalpi ichki mahsulot tarkibida sezilarli ulushni tashkil etadi. Ularning asosiy manbai esa mamlakatda yil davomida yaratilgan milliy daromad hisoblanadi. Davlat o'z ijtimoiy va iqtisodiy vazifalarini bajarish uchun turli manbalardan byudjetni shakllantiradi, unda korxonalar va aholidan olinadigan daromad soliqlari yetakchi o'rinni egallaydi.

Kengaytirilgan ishlab chiqarish natijasida yaratilgan milliy daromad bozor iqtisodiyotining uchta asosiy sub'yekti o'rtasida taqsimlanadi, uning ma'lum qismi esa davlat byudjeti orqali qayta taqsimlanadi. Tovar-pul munosabatlari hukmron bo'lgan sharoitda har bir sub'yekt o'z daromadini ko'paytirishga intiladi, milliy daromaddagi ulushini oshirish uchun raqobatga kirishadi va bu jarayon raqobat muhitini kuchaytiradi. Daromadlarni maksimallashtirishga qaratilgan ushbu harakatlar jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida muhim vazifalarni hal qilishga, iqtisodiy o'sish va rivojlanishni jadallashtirishga xizmat qiladi.

Bozor subyektlari o'z maqsadlariga erishishning ikki yo'li mavjud:

1. Milliy daromadning mutlaq hajmini oshirish.
2. Milliy daromad tarkibidagi ulushini ko'tarish.

Birinchi yo'lda milliy daromad hajmi ortishi bilan har bir sub'yektning daromadi ham mos ravishda ko'payadi. Masalan, korxona sof daromadlari o'ssa, ishchi-xodimlarning daromadlari va davlat byudjetiga tushadigan soliqlar ham ortib boradi. Bu holat mikrodarajada korxonalar, makrodarajada esa butun iqtisodiyot uchun moddiy manfaatdorlikni ta'minlaydi. Natijada tovar va xizmatlar hajmi ko'payadi, yangi turlari paydo bo'ladi, sifati oshadi, tannarxi arzonlashadi va resurslardan tejamkorlik bilan foydalaniladi. Bu jarayonda subyektlar manfaatlari uyg'unlashib, hamjihat harakat qilish imkonini yaratadi.

Ikkinchi yo'l esa sub'yektning milliy daromaddagi ulushini oshirishga qaratilgan bo'lib, bu holat ko'pincha manfaatlar to'qnashuviga va ziddiyatlarga olib keladi. Bunday ziddiyatlarni yumshatish uchun daromadlarni taqsimlash nisbatlarini oqilonalashtirish zarur. Shu maqsadda nazariy va amaliy tadqiqotlarni kengaytirish, ularning natijalarini amaliyotga tatbiq etishga alohida e'tibor qaratilishi lozim.

Asosiy mezon sifatida iqtisodiy o'sishni ta'minlash, aholi turmush darajasi va sifatini yuksaltirish xizmat qilishi kerak. Bu tadqiqotlar subyektlar manfaatlarini uyg'unlashtirishga, ishlab chiqarishning miqdor va sifat ko'rsatkichlarini rag'batlantirishga yo'naltirilgan bo'lishi zarur.

Yangi O'zbekistonni rivojlantirishda davlatimiz rahbari Shavkat Miromonovich Mirziyoyev aholi daromadlarini oshirish uchun keng ko'lamli islohotlar amalga oshirganlari tahsinga loyiq. Xususan ish o'rinlari yaratish, kambag'allikni qisqartirish, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash va kasb-hunarga o'qitish[10] orqali aholi daromadlarini oshirish masalasi muhim ahamiyat kasb etgan.

Demak, o'tgan davr mobaynida aholi daromadlarini oshirishda uchta asosiy yo'nalishga tayanilganini ko'rsatdi:

1. Ish o'rinlari yaratish va kambag'allikni qisqartirish
2. Tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash va moliyaviy resurslar ajratish
3. Kasb-hunar va ta'lim orqali aholi imkoniyatlarini kengaytirish

Bu choralar aholining iqtisodiy imkoniyatlarini oshirish, turmush darajasini yaxshilash va mamlakatda barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashga qaratilgan.

Xususan, aholini daromadlarini oshirishda tadbirkorlik va kichik biznesni qo'llab-quvvatlash orqali quyidagi ishlar amalga oshirildi:

1. "20 ming tadbirkor – 500 ming malakali mutaxassis" dasturi orqali aholiga ish va daromad manbalari yaratildi.
2. Mahallabay asosda 51 mingta mikroloyiha amalga oshirilib, 206 mingta yangi ish o'rne yaratildi.
3. Davlat tomonidan kichik biznes va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash uchun 16 trillion so'm mablag' ajratildi[11].

Aytish mumkinki olib borilayotgan islohotlar natijasi aholining daromadlarini oshirishga xizmat qildi.

XULOSA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, aholi daromadlarini oshirish mamlakat iqtisodiy rivojlanishining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Daromadlar o'sishi aholining xarid qobiliyatini kuchaytiradi, bu esa ichki bozorda tovar va xizmatlarga bo'lgan talabning ortishiga olib keladi. Natijada ishlab chiqarish hajmi kengayadi, yangi ish o'rinlari yaratiladi va iqtisodiy faollik oshadi. Shu bilan birga, aholi daromadlarining barqaror o'sishi kambag'allikni qisqartirish, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash va aholi turmush darajasini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. Shu nuqtai nazardan, aholi daromadlarini oshirish siyosatida mehnat unumdorligini rag'batlantirish, tadbirkorlik va kichik biznesni qo'llab-quvvatlash, yangi ish o'rinlari yaratish hamda ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish kabi chora-tadbirlar muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu yo'nalishlarda amalga oshirilayotgan islohotlar milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlash, ichki talabni rag'batlantirish va aholi farovonligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Yuqoridagi tahlil natijalaridan kelib chiqib quyidagi takliflar ilgari surilmoqda:

Birinchiidan, Mehnat unumdorligini oshirishga qaratilgan iqtisodiy siyosatni kuchaytirish. Korxonalarda zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va mehnat samaradorligini oshirish orqali ish haqini bosqichma-bosqich ko'paytirish aholi daromadlarining barqaror o'sishini ta'minlaydi;

Ikkinchiidan, Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashni kengaytirish. Imtiyozli kreditlar, soliq yengilliklari va infratuzilmaviy qo'llab-quvvatlash choralarini kengaytirish orqali aholi uchun yangi daromad manbalari va ish o'rinlarini yaratish;

Uchinchiidan, Kasb-hunar ta'limi va malaka oshirish tizimini rivojlantirish. Zamonaviy mehnat bozori talablariga mos ravishda aholini kasb-hunarga o'qitish va qayta tayyorlash orqali yuqori daromadli ish o'rinlariga kirish imkoniyatlarini kengaytirish;

To'rtinchiidan, Ijtimoiy himoya va manzilli yordam tizimini takomillashtirish. Kam ta'minlangan aholi qatlamlarini qo'llab-quvvatlash, ijtimoiy to'lovlar va subsidiyalarni manzilli ravishda taqdim etish orqali kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini barqarorlashtirish;

Beshinchiidan, Soliq siyosati orqali aholi daromadlarini rag'batlantirish. Jismoniy shaxslar daromadlariga soliq yukini optimallashtirish va tadbirkorlik faoliyatini rag'batlantiruvchi soliq imtiyozlarini joriy etish orqali aholi qo'lidagi real daromadlarni oshirish;

Yuqoridagi takliflarga amal qilish orqali aholi daromadlarini barqaror oshirish, ichki bozorda talabni rag'batlantirish va iqtisodiy o'sish sur'atlarini jadallashtirishga erishish mumkin. Shu bilan birga, yangi ish o'rinlari yaratilishi, tadbirkorlik faolligining ortishi va aholining turmush darajasi yaxshilanishi ta'minlanadi. Natijada kambag'allik darajasi qisqaradi, ijtimoiy barqarorlik mustahkamlanadi hamda milliy iqtisodiyotning barqaror va uzoq muddatli rivojlanishiga zamin yaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Colin Sage "Population and income" published by press syndicate of the university of cabridge the Pitt Building, Trumpington Street, Cambridge CB2 1RP, United Kingdom First published 1994 pages 263-282 <https://books.google.com/books?hl=ru&lr=&id=X1pNRW6r0BoC&oi=fnd&pg=PA263&dq=increase+the+income+of+the+population&ots=BM-4F6LYjiw&sig=qC66p4QhO9M4pLPf3MEyaANCvIA>
2. Markus Bruekner, Xannes Shvandt tomonidan yozilgan "Income and Population Growth" nomli maqolada The Economic Journal, Volume 125, Issue 589, 1 December 2015, Pages 1653–1676, <https://academic.oup.com/ej/article-abstract/125/589/1653/5078082>
3. Michael J. McFarland, Terrence D.Hill va Jennifer Karas Montez "Income Inequality and Population Health: Examining the Role of Social Policy"
4. Abdullaev, M. Ijtimoiy iqtisodiyot asoslari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019. – 348 b.
5. Maxmudov, N., Rahimov, Sh. Iqtisodiyot nazariyasi. – Toshkent: Universitet, 2020. – 412 b
6. So'fiyeva Xusniya Soxibjonovna "Aholi daromadlari va ularning shakllanish manbalari" Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot jurnali 2025-yil, dekabr. No12-son. <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/article/view/8263/6475>
7. Farrux Qodirovning "Aholi pul daromadlari va hududiy iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari o'rtasidagi ekonometrik tahlil" Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot jurnali 2025-yil, sentyabr. No 10-son <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/article/view/7103/5341>
8. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika Qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi <https://siat.stat.uz/reports-filed/3068/table-data>
9. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika Qo'mitasi ma'lumotlari https://api.siat.stat.uz/media/uploads/sdmx/sdmx_data_321.pdf
10. Daryo "Maqsadimiz xalqning daromadini oshirish boy qilish" <https://daryo.uz/k/2024/03/14/maqsadimiz-xalqning-daromadini-oshirish-boy-qilish-shavkat-mirziyoyev>
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Mahallalarda aholi daromadini oshirish masalalari ko'rib chiqildi 07.03.2024 <https://president.uz/uz/lists/view/7079>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>